

כח החסד והאמונה כהכנה לגאולה

Rabbi Baruch Simon

זהב מהמצריים. אמנם י"ל דכוונת רש"י ז"ל כך הוא, דהנה איתא במס' ב"ק (לו:): שור של ישראל שנגח שור של מצרי פטור, והטעם דכתיב (שמות כא, לה) וכי יגוף שור איש את שור רעהו, רעהו ולא של מצרים, א"כ כאן היה קשה לרש"י ז"ל איך נאמר לעיל 'דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו' דהיינו מהמצריים, הא קי"ל דמצרי איננו בכלל רעהו, ועוד קשה הלא שם כתיב דבר נא ופירש רש"י ז"ל אין נא אלא לשון בקשה, ואינו מובן למה היה צריך לבקש לרכוש למו הון ושלל רב, אלא ע"כ צ"ל דלא היה ביכולתם לעשות כזאת אם לא אשר מקודם יכופו את יצרם לעשות חסד איש עם רעהו, ואזי עולם חסד יבנה, שעל ידי זה יתן ה' את חן העם בעיני מצרים וגו', ולפי זה קאי רעהו על ישראל ושפיר שייך בזה לשון בקשה. והשתא לפי זה מיושב דברי רש"י ז"ל כאן דכתיב ובני ישראל עשו כדבר משה שאמר להם במצרים וישאלו איש מאת רעהו, דהיינו שבני ישראל עשו חסד זה לזה ע"י שאלה, ועי"ז וישאלו ממצרים כלי כסף וגו' וה' נתן חן העם בעיני מצרים וישאלו, עכ"ל.

נמצינו למדים, כי בזכות מה שישראל עשו חסד זה עם זה, והיו שואלים חפצים זה לזה, בזכות זה זכו לביות מצרים, שנתן ה' חנם בעיני מצרים וישאלו כלי כסף וכלי זהב ושמלות. והלימוד מזה כמו שנתבאר, שלא רק הגאולה בכלליותה באה ע"י מדת החסד והאחווה, אלא גם פרטי הגאולה, וכמו כן גאולת הפרט, ג"כ באה ע"י מדת החסד והצדקה, וכל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים (שבת קנא:).

כח האמונה להחיש הגאולה

עוד מצינו בפרשת בא סגולה נוספת לקירוב הגאולה, והיא האמונה בה', דהנה כתיב (שמות יב, יא) וככה תאכלו אותו מתניכם חגורים ונעליכם ברגליכם ומקלכם בידיכם ואכלתם אותו בחפזון פסח הוא לה', וביאר בזה המהרי"ל דיסקין ז"ל: פ"א אף על פי שנאמר אני ולא שליח והי' להם שם גילוי שכינה כמו דאיתא בהגדה של פסח, וקיימא לן דכל היכא דאיכא גילוי שכינה אסור בנעילת הסנדל, כמו ביום כיפור (עיין ברכות), וכן איתא במד"ר פ' שמות (סוף פ' ב') של נעלך כל מקום שהשכינה נגלית אסור בנעילת הסנדל, וכן ביהושע של נעלך, וכן הכהנים לא שמשו במקדש אלא יחפים, אפילו הכי כאן שהיה להראות האמונה והבטחון שהם מזומנים לדרך כדפירש רש"י, ע"כ אני מוחל ומתיר להם, עכ"ל.

ברית של חסד קודם הגאולה

הנה מפורסמים המה דברי הבית הלוי בדרשותיו (דרוש טז) שביאר ענין מה שמתחילים הסדר בליל פסח באמירת כל דכפין, שהוא כדי להתחיל הסדר בענין של צדקה, כי ע"י מצות צדקה זוכים לגאולה אף אם אין זכאים, וכמו שכתב בלשונו הטהור: דעל כן יש לנו להקדים תחילה במצות צדקה שעל ידי זה נזכה לגאולה, וזהו אמרם כל דכפין ייתי וייכול השתא הכא לשנה הבאה בארעא דישראל, דעל ידי מצוה זו של צדקה נזכה לגאולה העתידה בקרוב, וכמאמר הכתוב (ישעיה נ, א) שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבא וצדקתי להגלות.

ועל דרך זה מבאר החפץ חיים (בספרו עה"ת פרשת בשלח) על הפסוק (שמות טו, יג) נחית בחסדך עם זו גאלת, דהכוונה לברית של חסד שכרתו ישראל זה עם זה לעשות חסד אחד לשני כדי להביא הגאולה, כדאיתא בתנא דבי אליהו (פרק כג אות ט) שכשהיו ישראל במצרים נתקבצו כולם וישבו יחד, משום דהיו כולם באגודה אחת וכרתו ברית יחד שיעשו גמילות חסדים זה עם זה, וישמרו בלבם ברית אברהם יצחק ויעקב וכו'. וזהו שאמרו ישראל על הים, 'נחית בחסדך עם זו גאלת', דע"י מדת החסד והאחדות נחית עם זו לגאולתם.

ע"י עשיית חסד זה עם זה זכו לביות מצרים

ומצינו כדבר הזה גם בפרשת בא, איך שלא רק הגאולה עמצה היתה ע"י החסד והצדקה, אלא כל פרט ופרט בתהליך הגאולה, אף הוא נעשה בכח וזכות הצדקה והחסד שעשו ישראל בינם לבין עצמם.

דהנה הכתוב אומר (שמות יב, לה) ובני ישראל עשו כדבר משה וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלות, ויעויין ברש"י (ד"ה כדבר משה) שכתב לפרש שפסוק זה קאי אדלעיל, על מה שנאמר (יא, ב) דבר נא באזני האם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב, ויתן ה' את חן העם בעיני מצרים וגו'.

וכתב הגר"א בקול אליהו (פרשת בא) דצריך להבין מה חידש רש"י ז"ל בזה, הלא פשוט הוא שמה שנאמר 'עשו כדבר משה' הכוונה למה שציווה אותם לשאול כלי כסף וכלי

וההסבר בזה נראה פשוט, כי אמונה היא מלשון המשכה כמבואר בספרים (ע' ספר מלכי בקדש לרבינו יחיאל מיכל מזלאטשוב זצ"ל עמ' יא-יב), עד דרך הכתוב (אסתר ב, ז) ויהי אומן את הדסה, ועל כן נחוץ שקודם הגאולה יהיו חזקים ואיתנים באמונתם בה', ויהיו מראים אמונתם בפועל ממש, כדי להחיש עי"ז את הגאולה.

וכמו כן גם אנו, ע"י כח האמונה וכח החסד, שהם יסודות החיים, נזכה בעזרשי"ת לגאולה העתידה לבוא במהרה בימינו, ועוד בתוך הגלות נזכה על ידם לגאולה פרטית, כל אחד בנפשו הוא, להתקרב להשי"ת ולגאול נפשו מיד שאול, אמן.

וביתר הרחבה עיין בספר מעגלי צדק על סדר פסח להרה"ג ר' דוב צבי קרלנשטיין שליט"א (עמ' שסז) שכתב וז"ל והנה בשמות נאמר וככה תאכלו אותו מתניכם חגורים נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם וגו', ובגמ' יבמות (ו): איתא איזו היא מורא מקדש, לא יכנס אדם בהר הבית במקלו במנעלו ובפונדתו וכו', ופירש רש"י שם פונדתו הוא ארנקו, שאוזר בו מתניו, ולדברי המהרי"ל דיקסין מבואר הכתוב באופן נפלא, 'וככה תאכלו וגו' מתניכם חגורים נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם', היינו אף דהני תלתא מילי נאסרו מדין מורא, כדאיתא שם בגמ', עם כל זה לא ינהגו כן, אלא ישבו כמוכנים לצאת לדרך, ולכן מתניכם חגורים ונעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם.